

Handläggare
Eva-Lena Eirefelt
Telefon: 0850812192**Till**
Södermalms stadsdelsnämnd
16 juni 2020

Remiss revisionsrapport - Äldre med psykisk ohälsa

Svar på revisionsrapport Nr 3, 2020

Förslag till beslut

Stadsdelsnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på revisionsrapporten.

Sammanfattning

Revisionsgrupp 1 har behandlat bifogad revisionsrapport gällande äldre med psykisk ohälsa. Syftet med granskningen är att bedöma om staden bedriver ett ändamålsenligt arbete med att förebygga och uppmärksamma psykisk ohälsa bland personer som är 65 år och äldre.

Granskningen omfattar äldrenämnden och stadsdelsnämnderna Enskede-Årsta-Vantör, Farsta och Södermalm. Nämnderna har valts utifrån att Enskede-Årsta-Vantörs och Södermalms stadsdelsnämnder har det högsta antalet äldre i staden samtidigt som Farsta stadsdelsnämnd har högst andel personer över 80 år i staden.

Stadsdelsnämndernas planering, organisering och utbud avseende det förebyggande och uppsökande arbetet varierar. Vissa brister har konstaterats och de rekommendationer, från revisorerna, som berör Södermalms stadsdelsnämnd besvaras i tjänsteutlåtandet.

Bakgrund

Psykisk ohälsa är ett begrepp som omfattar allt från mindre allvarliga besvär som oro och nedstämdhet till olika former av psykiatriska diagnoser. Socialstyrelsen uppskattar att omkring 20 procent av alla äldre personer lider av psykisk ohälsa, vilket gör det till en av landets största folksjukdomar. Ohälsa kan bland annat orsakas av faktorer som förändringar i hjärnan i samband med åldrande, låg fysisk aktivitet och ensamhet.

Socialstyrelsen har uppmärksammat att kommuner inte alltid prioriterar äldre personer som lider av svår psykisk sjukdom. Eftersom många äldre med psykisk ohälsa i första hand möter äldreomsorgen är det viktigt att berörd personal kan identifiera

psykisk ohälsa. Kommunfullmäktige har också angivit att stadsdelsnämnderna ska fortsätta samverka med äldrenämnden och socialnämnden för att nå äldre personer som lider av psykisk ohälsa och samtidigt utveckla stadens insatser för denna målgrupp.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts i stadsdelsdirektörens stab och kansli i samarbete med äldreomsorgsavdelningen. Ärendet har behandlats i förvaltningsgruppen och pensionärsrådet den 8 juni och i rådet för funktionshindersfrågor den 9 juni.

Ärendet

Revisionsgrupp 1 har den 18 februari 2020 behandlat bifogad revisionsrapport gällande äldre med psykisk ohälsa. Syftet med granskningen är att bedöma om staden bedriver ett ändamålsenligt arbete med att förebygga och uppmärksamma psykisk ohälsa bland personer som är 65 år och äldre.

Granskningen besvaras med följande revisionsfrågor:

- Har nämnderna en planering av insatser för att förebygga psykisk ohälsa bland äldre?
- Har nämnderna rutiner och arbetssätt för att uppmärksamma äldre med psykisk ohälsa?
- Har nämnderna säkerställt att berörd personal har tillräckliga kunskaper för att kunna uppmärksamma psykisk ohälsa bland äldre?
- Följer nämnderna upp och analyserar det förebyggande och uppmärksammande arbetet rörande äldre med psykisk ohälsa?

Granskningen omfattar äldrenämnden och stadsdelsnämnderna Enskede-Årsta-Vantör, Farsta och Södermalm. Nämnderna har valts utifrån att Enskede-Årsta-Vantörs och Södermalms stadsdelsnämnder har det högsta antalet äldre i staden samtidigt som Farsta stadsdelsnämnd har högst andel personer över 80 år i staden.

Revisionskontorets sammantagna bedömning, utifrån granskningens avgränsning, är att staden bedriver ett systematiskt arbete med att uppmärksamma psykisk ohälsa bland äldre personer, även om det finns delar som behöver utvecklas. Vidare bedömer revisionskontoret att stadens förebyggande och uppsökande arbete behöver förbättras, framförallt när det gäller uppföljning och analys.

Stadsdelsnämndernas planering, organisering och utbud avseende det förebyggande och uppsökande arbetet varierar. Vissa brister har konstaterats, följande rekommendationer, som berör Södermalms stadsdelsnämnd, lämnas:

- Nämnden bör utveckla ett systematiskt uppsökande arbete riktat mot äldre personer.
- Nämnden bör se till att såväl kommunala som privata hemtjänstutförare har information om nämndernas förebyggande verksamhet.

Nämnderna har rutiner och arbetssätt för att uppmärksamma psykisk ohälsa. Stadsdelsnämnderna behöver dock säkerställa, genom t.ex. en systematisk egenkontroll, att rutinerna följs när det gäller utredningsdokumentation och uppföljning av biståndsbedömda insatser. Följande rekommendationer, som berör Södermalms stadsdelsnämnd, lämnas:

- Nämnden bör säkerställa att biståndshandläggare, i utredningar, konsekvent beaktar och dokumenterar den enskildes situation när det gäller psykisk hälsa och välbefinnande. Vidare bör de följa upp samtliga biståndsbedömda insatser minst årligen.
- Nämnden bör utarbeta och implementera rutiner för samverkan med regionen inom berörda verksamheter.

Det finns brister i nämndernas uppföljning och analys av det förebyggande och uppsökande arbetet. Det gäller såväl granskade stadsdelsnämnders verksamhet som stadens samlade arbete. Följande rekommendationer, som berör Södermalms stadsdelsnämnd, lämnas:

- Nämnden bör utveckla analysen av det förebyggande arbetet riktat mot äldre personer.

Synpunkter och förslag

Revisorerna har lämnat rekommendationer till nämnden gällande områden där det finns vissa brister och som kan utvecklas.

Revisorerna menar att nämnden bör utveckla ett systematiskt uppsökande arbete riktat mot äldre personer. Förvaltningen är medveten om att detta är ett utvecklingsområde och arbetar för att hitta ett sätt att systematiskt nå äldre personer. Förvaltningen har tidigare gjort utskick med post till alla som fyllt 80 år och inte hade

någon hjälpinsats från förvaltningen. För att få fram adresser till dessa personer samkördes förvaltningens register över de som hade hjälpinsatser med folkbokföringsregistret. När personuppgiftslagen ersattes med dataskyddsförordningen, GDPR, försvårades det arbetet. Förvaltningen arbetar med att hitta en lösning på att få fram kontaktinformationen på ett korrekt sätt.

Under den pågående pandemin har förvaltningens förebyggande enhet ställt om sin verksamhet till att under Covid-19 erbjuda äldre stödjande, vägledande och sociala samtal via telefon. För att sprida informationen har medarbetare bakat kakor, förpackat i påsar och satt ett informationsblad med telefonnummer på påsen. Medarbetare i förvaltningens hemtjänst har varit behjälpliga att dela ut påsarna till sina kunder. En god kaka och ett telefonnummer har blivit en form av uppsökande verksamhet under en speciell tid.

Vidare skriver revisorerna att nämnden bör se till att såväl kommunala som privata hemtjänstutförare har information om nämndernas förebyggande verksamhet. Förvaltningen går regelbundet ut med information till stadsdelens hemtjänstutförare, genom epost och genom de samverkansmöten som finns mellan beställarenheten och hemtjänstutförare. Vid de verksamhetsuppföljningar förvaltningen gör vartannat år förs också dialog om detta. Detta arbete behöver dock säkerställas och utvecklas bland annat med anledning av att beställarenheten har en ny organisation.

Revisorerna skriver också att nämnden bör säkerställa att biståndshandläggare, i utredningar, konsekvent beaktar och dokumenterar den enskildes situation när det gäller psykisk hälsa och välbefinnande. Vidare bör de följa upp samtliga biståndsbedömda insatser minst årligen. Förvaltningens beställarenhet lägger stor vikt vid att kartlägga psykisk hälsa och välbefinnande vid ansökan om bistånd, det ingår i utredningsmallen. Beslut om bistånd sätts på max ett år och följs upp minst en gång per år.

Revisorerna anser att nämnden bör utarbeta och implementera rutiner för samverkan med regionen inom berörda verksamheter. Förvaltningens beställarenhet har samverkan med primärvården och slutenvården. Samverkan med primärvården är under uppbyggnad. Enheten har regelbundna samverkansmöten med Dalens sjukhus och Södersjukhuset.

Revisorerna anser att nämnden bör utveckla analysen av det förebyggande arbetet riktat mot äldre personer. Förvaltningen följer upp verksamheten i tertialrapporter och verksamhetsberättelser både på enhets- och nämndnivå. Förvaltningen är medveten om att analysen kan utvecklas och arbetar kontinuerlig med detta. På enhetsnivå sammanställs och analyseras också enkäter med frågor om önskemål på aktiviteter med mera. Förebyggande enheten tittar på hur de ska locka andra målgrupper som de inte når idag, vad som erbjuds och analyserar hur verksamheten kan breddas eller ändras. Analys sker även av vilka kommunikationskanaler som bäst når berörda målgrupper.

Ann-Christine Jenvén
Stadsdelsdirektör

Odini Nzeribe
Avdelningschef

Bilaga

Revisionsrapport (nr 3/2020) Äldre med psykisk ohälsa

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Ann-Christine Jenvén, Stadsdelsdirektör	2020-06-01
Odini Nzeribe, Avdelningschef	2020-06-01